

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko työn murroksesta

8/2018

Kaisa Oksanen, VNK

TULEVAISUUS-
SELONTEKO

Vaikuttava kaksivaiheinen tulevaisuusselonteko

- Teemana työn murros ja tulevaisuuden työ
- 1. osa: Jaettu ymmärrys työn murroksesta
 - Julkaistu 8.6.2017
- 2. osa: Ratkaisut työn murroksessa, 2018

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TYÖ MUUTTUU

Työn rakenteet

Työn sisällöt

Osaaminen

Toimeentulo

Merkitykset

Työn muutokseen liittyviä kysymyksiä, joista yhteiskunnassamme pitää lähitulevaisuudessa tehdä päätöksiä

Alustojen sääntely ja hyödyntäminen julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä

Koneen ja ihmisen yhteistyön määrittely ja ammattirajojen hämärtymisen vaikutukset

Laaja-alaiset toimet elinikäisen oppimisen edistämiseksi

Sosiaaliturvan perusmalli, joka tukee yksilön autonomiaa ja suojaa riskeiltä muuttuvassa ympäristössä

Työn korostamisesta arvokkaan tekemisen korostamiseen

Visio työn tulevaisuudesta

Työn rakenteet

Yrittäjänä työskentelevällä, vuokratyöntekijällä ja alusta-/keikkatyöntekijällä on kokemus vastaavasta reilusta ja kattavasta sosiaaliturvasta ja yhteiskunnallisesta suojelusta kuin palkkatyöntekijällä.

Työn sisällöt

Tekoäly ja robotiikka luovat uudenlaisia lähtökohtia ihmisten taitojen täydentämiseen. Samalla ihmisille avautuu mahdollisuuksia taitojensa aiempaan monimuotoisempaan hyödyntämiseen. On yhteiskunnallinen tavoite, että nämä uudet teknologiset mahdollisuudet toteutuvat mahdollisimman tasapuolisesti kaikille.

Osaaminen

Suomeen syntyy koko väestön kattava ja laadukas elinikäisen oppimisen järjestelmä, joka tunnetaan kansainvälisesti samanlaisena menestystarinana kuin suomalainen peruskoulu.

Toimeentulo

Jokaisella suomalaisella on mahdollisuus samaan aikaan saada riittävä toimeentulo, kehittyä ja kokea olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa.

Työn merkitys

Työtä arvostetaan sen monipuolisen yhteiskunnallisen arvontuotannon kautta, ei ainoastaan sen taloudellista arvonnousua arvioimalla. Yhteiskuntaan eri tavoin arvoa tuottava ihmisten toiminta on tärkeä poliittinen tavoite.

Toimenpiteitä, jotka vievät oikeaan suuntaan

1. Julkisen hallinnon ja alustayritysten sekä laajemmin alustoilla tapahtuvan toiminnan sääntelyn selkeyttäminen

2. Valtio ja kunnat mukaan hyödyntämään alustoja omissa työvoimatarpeissaan

3. Jokaiseen työsuhteeseen mahdollisuus työntekijän jatkuvaan ja monipuoliseen kehittymiseen

4. Työn merkityksellisyys fokukseseen ja tuottavuus nousuun

5. Tekoäly apuun osaamisen tunnistamisessa ja muuntamisessa relevantiksi

6. Vähennetään pyrkimyksiä ohjata koulutustarjontaa osaamistarvetta ennakoimalla; koulutuksen painopiste yhä enemmän teoreettisiin perusvalmiuksiin ja metataitoihin

7. Luodaan yli 35-vuotiaille uratili tai koulutusseteli

8. Korkeakouluille tutkinto-ohjelmia työelämässä oleville

9. Valmistuneiden suhde korkeakouluihin elinikäiseksi

10. Ansiosidonnaisella työttömyysturvalla opiskelu

Toimenpiteitä, jotka vievät oikeaan suuntaan

11. Laaja-alainen keskustelu sosiaaliturvan vaihtoehtoista

12. Kannusteita palkkatyön lisäksi laajemmin myös muuhun toimeliaisuuteen, kuten opiskeluun ja vapaaehtoistyöhön

13. Poistetaan esteet työtehtävien automatisoinnilta

14. Digitalisaation täysimittainen hyödyntäminen keskiöön

15. Työllistymistä edistävien tukien suuntaaminen vuorovaikutusta sisältävään ja kestäväää kehitystä edistävään työhön

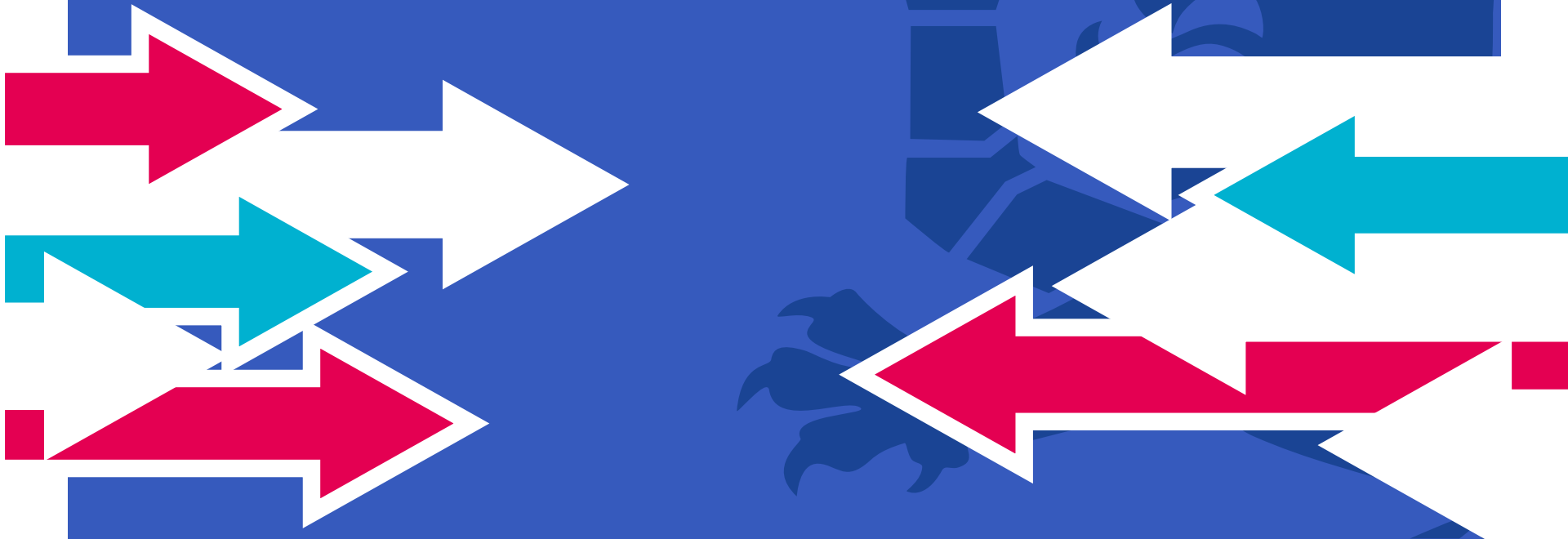
16. Monipuolinen työkyky-näkökulma työn kehittämiseen

17. Yhteiskunnallinen näkökulma työhön pluralistiseksi, pelkkä kilpailukyky-näkökulma ei riitä

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

UUDET TOIMINTATAVAT KOHTAAVAT
VANHAT INSTITUUTTIOT
SYNTYY JÄNNITTEITÄ

ALUSTOJEN UUDET GLOBAALIT
SÄÄNTELYJÄRJESTELMÄT

SELKEÄT
PELISÄÄNNÖT
ALUSTOILLA

JULKISEN HALLINNON NORMIEN PURKU
& SÄÄNTELYN VÄHENTÄMINEN

PERINTEISET AMMATINKUVAT
HÄMÄRTYVÄT

TUKI
MIELEKKÄÄLLE
JA
TUOTTAVALLE
TYÖLLE

KAIKKI TYÖ EI OLE SAMANLAISTA EIKÄ OLE
IHAN SAMA KUKA SEN TEKEE

OSAAMISEN MERKITYS KOROSTUU

JATKUVAN
OPPIMISEN
REFORMI

NOPEASSA MUUTOKSESSA MONEN
OSAAMINEN JÄÄ JÄLKEEN

HUOLTOSUHTEEN KORJAAMISEKSI
MAHDOLLISIMMAN MONEN
OSALLISTUMISTA TARVITAAN

RIITTÄVÄ
TOIMEENTULO
JA TUKI
KEHITTÄÄ
KYVYKKYYKSIÄ

TUOTTAVUUSLOIKAT MUUTTAVAT
AMMATTIRAKENTEITA JA TYÖN TARVETTA

RUTIINITYÖN VÄHENEMINEN TAI TYÖAJAN
LYHENEMINEN VOIDAAN NÄHDÄ
TEKNOLOGISEN KEHITYKSEN HYÖTYNÄ

YMMÄRRETÄÄN
TYÖN ERILAISET
VÄLINEARVOT

YHTEISKUNTAAN KUULUTAAN
TYÖN KAUTTA JA SUOMALAISET OVAT
SITOUTUNEITA ANSIOTYÖHÖN

Työn murrokseen vastaamiseksi tarvitaan sekä näitä teemoihin kohdistuvia ratkaisuja, että

PITKÄN AIKAVÄLIN POLITIIKKA,

jonka avulla työtä, toimeentulon muotoja, yhteiskuntaan kuulumisen tapoja, osaamista ja organisoitumista voidaan rakentaa määrätietoisesti ja kauaskantoisesti.

Pitkän aikavälin päätöksenteon kehikoksi voitaisiin ottaa kestävä kehitys.

TAUSTAKSI

PITKÄN AIKAVÄLIN POLITIIKALLA LÄPI MURROKSEN – TAHTOTILOJA TYÖN TULEVAISUUDESTA

Raportti julkaistu 5.4.2018
<http://tietokayttoon.fi/julkaisut>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TYÖN RAKENTEET

- Työn tekemiseen ja sen organisoimiseen syntyä uusia muotoja, mikä edellyttää muutoksia lainsäädännössä ja sosiaaliturvassa.

TYÖN RAKENTEET

- Samalla kun alustoilla tehtävä työ, yksinyrittäjäyys ja kirjavammat työjärjestelyt lisääntyvät, monesta palkkasuhteisestakin työstä tulee yrittäjämäisempää.
- Monien töiden osalta suomalainen työntekijä, huippuosaaja tai ei, kilpailee samoista töistä kaikkien muiden verkkoyhteyden kautta työskentelevien ihmisten kanssa koko maapallolla.

24.8.2018

TYÖN SISÄLLÖT

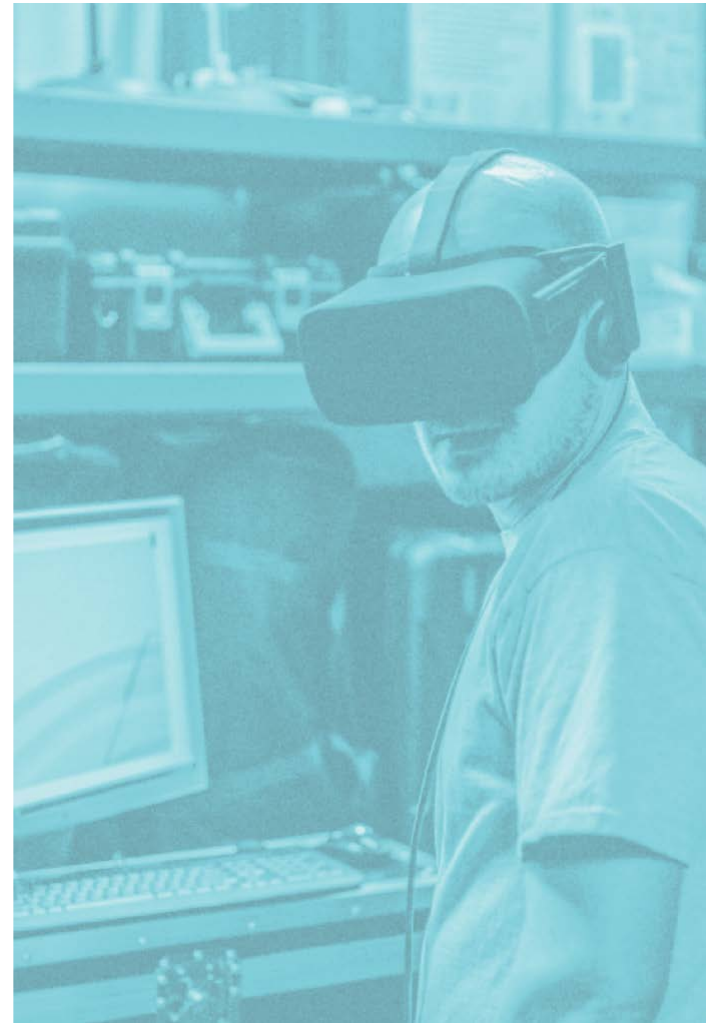
- Perinteiset ammatinkuvat hälvenevät.
- Voidaan ajatella, että jatkossa työt jakautuvat kolmeen eri kategoriaan:
algoritmisoituvaan työhön,
inhimilliseen hi touch -työhön
ja hi tech -työhön.

TYÖN SISÄLLÖT

- **HI-TOUCH-TÖISSÄ** inhimilliset vahvuudet kuten empatia korostuvat.
- Kokemuksella on paljon arvoa.
- Osataanko näille töille antaa niiden ansaitsema arvostus?

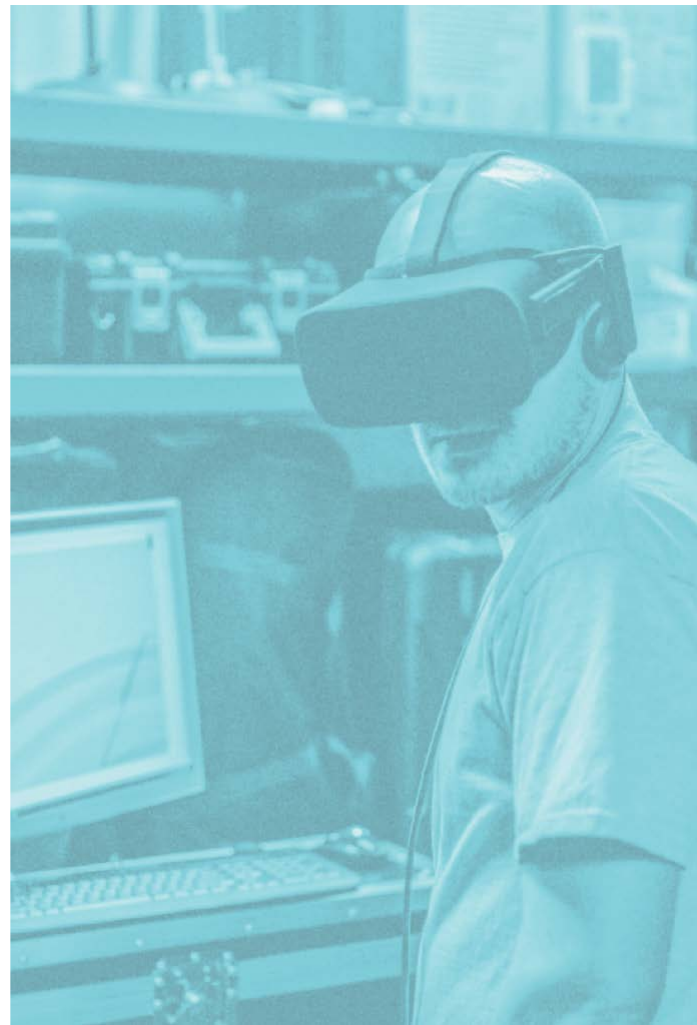

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TYÖN SISÄLLÖT

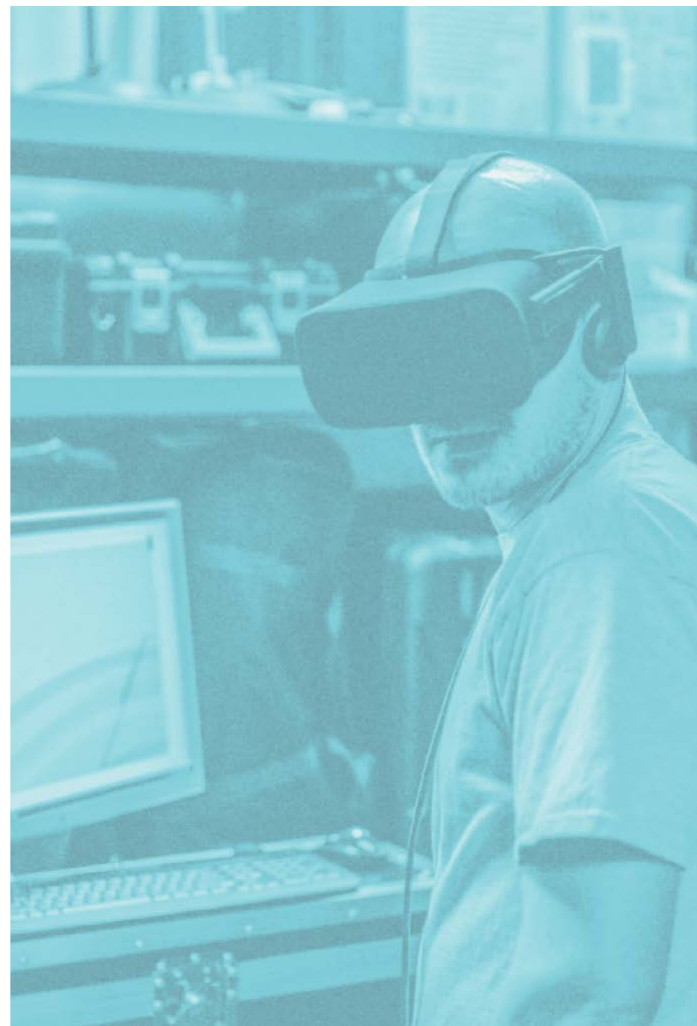
- **HI-TECH-TÖISSÄ** sosiaalinen työyhteisö muuttuu, jos työtä tehdään entistä vähemmän kasvokkain tai ilman vakituista työyhteisöä.
- Työnantajan on tultava vastaan työvälineiden ja työajan osalta.
- Työurat voivat olla aiempaa vähemmän lineaarisia.

TYÖN SISÄLLÖT

- **ALGORITMISOITUVISSA TÖISSÄ** tehdään töitä, joita myös kone voisi tehdä.
- Palkanmuodostus seuraa vastaavan tehtävän automatisaation kustannuksia.
- Näistä töistä on tutkimusten mukaan vaikea siirtyä muunlaisiin, korkeamman tulon ja merkityksen töihin.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

OSAAMINEN

- Osaamisen **merkitys korostuu** kaikenlaisissa työtehtävissä.
- Samalla monien osaaminen **jää jälkeen**, kun työn rakenteet ja vaateet kehittyvät nopeasti.

OSAAMINEN

- **Tarve uudistaa osaamista on tärkeää paitsi yksilöille, myös organisaatioille.**
- Opiskelu tulee enenevässä määrin osaksi työtä ja pirstoutuu pienemmiksi kokonaisuuksiksi.
- Oppivat yhteisöt ja organisaatiot tukevat jatkuvaa työn kautta oppimista ja uteliasta oppimisen kulttuuria.
- Samalla työn, opiskelun, vapaa-ajan ja muun elämän rajat hämärtyvät.

OSAAMINEN

Tulevaisuudessa tärkeitä taitoja ovat esimerkiksi:

- Joustavuus, oleellisen tunnistaminen, kriittinen ajattelu, kansainvälisyystaidot ja ajankäytön hallinta.
- Kyky oppia ja omaksua nopeasti uutta: alustoja, työskentelytapoja, ohjelmistoja, asiantuntemusta.
- Kyky lähestyä ja ymmärtää – ihmistaidot.
- Tietokoneiden logiikan ymmärtäminen.
- Empatia, yhteistyötaidot, oppimaan oppiminen.
- Perusvalmiudet johtaa ja olla johdettavana kaikille.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TOIMEENTULO

- Teknologinen kehitys muuttaa elinkeino- ja ammattirakenteita niin, että keskituloiset ammatit vähenevät.
- Kun työtehtävät muuttuvat, työntekijät joutuvat liikkumaan ja etsimään uusia työpaikkoja.
- On varauduttava myös siihen, että useammat siirtyvät työtehtäviin, jotka vaativat vähemmän taitoa ja koulutusta, ja ovat matalapalkkaisempia.
- Asiantuntijat arvioivat, että palkkatyötä pitää tulevaisuudessa täydentää muulla rahoituksella, kuten uudella perusturvalla.

TOIMEENTULO

- Samalla työllisyysasteen nosto on jatkossakin keskeinen politiikkatavoite.
- Toimeentulon ja työn yhteys muuttuu monimutkaisemmaksi ja ihmisten yksilölliset tilanteet entistä moninaisemmiksi.
- Erilaiset eriarvoistumisen muodot ja kokemukset niistä lisääntyvät.
- Työn polarisoituminen saattaa heikentää veropohjaa.

MERKITYS

- Kansalaiset ovat sitoutuneet ansiotyöhön ja kannattavat tällä hetkellä erityisesti työllisyyttä lisääviä politiikkatoimia.
- Suomalaiset eivät etsi vaihtoehtoja ansiotyöhön kiinnittyneelle yhteiskunnalle.

MERKITYS

- **Työ on muutakin kuin toimeentuloa.**
- Palkkatyön merkitys yhteiskunnassa vähenee – vaikka sen ei haluta vähenevän.
- Työntekijät saivat vastineeksi työpanoksestaan aiemmin enemmän toivoa jatkuvuudesta ja turvallisuudesta. Nyt työelämään on tullut “uusi turvattomuus”.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

MERKITYS

Toimeliaisuus	Tuotanto ja tuottavuus
Hyvinvointi	Kilpailukyky
Oppiminen	Ammattiasema
Kehittyminen	Hierarkiat
Ansiot	Yhteisö
Toimeentulo	Identiteetti
Hyvänteko toisille	Verotulot
Merkitys	Yhdenvertaisuus
Rahalliset voitot	Koheesio
Talouselikeitys	Rauha
Tuotannontekijä	...
Vauraus	

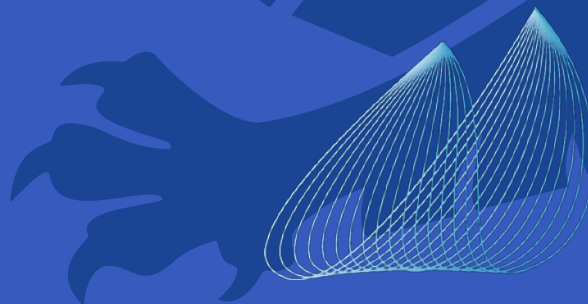
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!

Lisätietoja:

kaisa.oksanen@vnk.fi

vnk.fi/tulevaisuusselonteko

TULEVAISUUS-
SELONTEKO